

TIEDEYHTEISÖJEN EMÄNNÖINTIÄ JA HUUSHOLLAUSTA

Pääkirjoitus

Janus

Avoimesti saatavilla oleva tieteellinen tieto on eri kanavia pitkin leviävien valeutisten ja virheellisesti tulkittujen tutkimustulosten myötä tullut entistä tärkeämmäksi. Janus on ollut välittömästi avoimena julkaisuna luettavissa Tieteellisten seurain valtuuskunnan ylläpitämässä Journal.fi-verkkopalvelussa sen perustamisesta lähtien eli vuodesta 2018. Journal.fi on osoittautunut erinomaiseksi näköalapaikaksi sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimukselle. Palvelun ”viikon luetuimmat” -listalle on usein noussut Januksen sisältöä. Esimerkiksi huhtikuun lopulla listan toista sijaa piti Arja Jokisen artikkeli Neuvonanto ja kasvotyö sosiaalityön vuorovaikutusharjoitusten vertaispalautteessa (Janus 3/2022). Prosessi, jonka lopputuloksena Januksen julkaisu saavuttaa satoja lukijoita viikon aikana edellyttää kirjoittajan, lehden toimituksen ja vertaisarvioijien välistä vuoropuhelua ja rutkasti työtunteja.

Januksen kustantajina Sosiaalityön tutkimuksen seura (STTS) ja Sosiaalipoliittinen yhdistys (SPY) tekevät yhteisvoimin töitä mahdollistaakseen tuon yhteistyön sujuvuuden ja tätä kautta palvellakseen mahdollisimman laajaa lukijakuntaa sosiaalitie-teen opiskelijoiden ja tutkijoiden sekä alan käytäntöjä soveltavien ammattilaisten parissa. Tieteellisten seurojen rooli tiedejulkaisujen kustantajana ja taustavaikuttajina muistuttaa eräänlaista tiedeyhteisön emännöintiä – naistapaista huushollausta, koordinoitua ja järjestämistä, kuten Eeva Jokinen (2010) kodin, työn ja talouden uusia järjestyksiä tarkkanäköisesti kuvaili jo yli vuosikymmen sitten.

Tieteellisen seuran toiminta ylläpitää ja uusintaa usein huomaamatta tieteellisen yhteisön toimintaa. Koronan aiheuttamat rajoitukset tähän toimintaan osoittivat hyvin, mitä puuttuu, kun toiminnan vuosikellon mukaiset tapahtumat jäivät yhtäkkiä pois ohjelmasta tai siirtyivät kokonaan etä tapahtumiksi. Tässä mielessä yhdistystoiminnan huushollausta voisi kuvailla myös hoivan käsittein. Hoiva ja muu sosiaalinen uusintaminen kannattelevat viimekädessä yhteiskuntia, yhteisöjä ja kaikkea niiden toimintaa. Samaan tapaan kuin feministisen poliittisen talouden tutkijat Anna Elomäki ja Hanna Ylöstalo (2022) esittävät hoivan olevan koko muun taloudellisen toiminnan perusta, ovat tieteelliset seurat yksi oppialansa sosiaalisen uusintamisen keskeinen väline. Konkreettisesti ne järjestävät tutkimusyhteisön jäsenille kohtaamispaikkoja, ja – taloustilanteen salliessa – tarjoavat näissä osallistujille kahvit ja luovat samalla puitteet kotimaiselle tiedejulkaisemiselle. Kyse on mahdollisuuksien tarjoamisesta oppialan muistitiedon eteenpäin välittämiseen, identiteetin rakentamiseen ja yhteisöön kuulumiseen. Kuten hoivatyö, on tämäkin

työ tehty useimmiten vailla taloudellista korvausta tai tuottoa, jäsen- ja osallistumismaksujen ja valtionavustuksen turvin. Työn tuotto ja kokonaiskustannukset ovat vaikeasti mitattavaa, eikä mittaaminen ole järin mielekäästä. Työn hedelmät näkyvät ja tuntuvat usein tilanteisina kohtaamisina, toisinaan vasta vuosien päästä julkaistuina tutkimuksina. Viikon luetuimmat -listaus on lopulta vain jäävuoren huippu, helposti konkretisoituva osoitus menestyksekkäästä huushollauksesta.

Kun STTS ja SPY päättivät muuttaa Januksen numerosta 2/2023 alkaen yksinomaan verkkojulkaisuksi, mietimme kuumeisesti, kuinka pitää seurojen nykyisistä jäsenistä kiinni ja houkutellessa mukaan uusia, kun jäsenyyden ilmeisin materiaallinen etu, painettu lehti, lakkaa ilmestymästä. Tieteellisen tiedon ja tutkimusta koskevan keskustelun merkitys korostuu ajassa, jossa erilaiset asiantuntijuuden muodot ovat astuneet sen rinnalle ja sitä haastamaan (Jakonen 2017). Tästä näkökulmasta katsottuna Januksen avoimen julkaisun linjaus, jota seurat toteuttavat jo kuudetta vuotta, näyttäisi oikealta ja myös avoimen tieteen ja tutkimuksen julistuksen (2020) mukaiselta ratkaisulta. Seuran tulee kuitenkin tarjota jäsenilleen myös jatkossa muutakin kuin tämän. Tiedeyhteisön puolelta emännöityjä tilaisuuksia, seminaareja ja tapahtumia tarvitaan jatkossakin, ja ehkä aiempaakin enemmän. STTS:n ja SPY:n kevyt hallinnollinen rakenne mahdollistaa ajan sekä jäsenistön toiveiden seuraamisen ja tarvittaessa uusien toimintamuotojen lanseeraamisen. Millaiset toimintamuodot houkuttelisivat esimerkiksi nuoria tutkijoita liittymään yhteisöjemme aktiivisiksi jäseniksi?

Vuodenvaihteessa sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät hyvinvointialueiden hallinnoimiksi. Tämä uudistus vaatii onnistuakseen jatkuvaa arviointia ja tutkimusta, jotta toimivista ja edelleen kehitystä kaipaavista käytänteistä saadaan laadukasta ja käyttökelpoista tietoa. Tätä tekstiä kirjoittaessa seuraammekin mielenkiinnolla maamme uuden hallituksen ja hallitusohjelman muodostamista. Toiveemme ja terveisemme tulevalle hallitukselle on, että tieteellisten seurojen toiminnan ja tätä myötä tutkijoiden kansainvälisestäkin arvostetun, korkeatasoisen tutkimuksen tekemisen ja julkaisemisen taloudelliset edellytykset taattaisiin jatkossakin.

Camilla Granholm, Sosiaalityön tutkimuksen seuran puheenjohtaja

Helena Hirvonen, Sosiaalipoliittisen yhdistyksen puheenjohtaja

★★★

Kiitämme vierailevia pääkirjoitustoimittajia Camillaa ja Helenaa ajankohtaisesta ja ajatuksia herättävästä pääkirjoituksesta. Myös Januksen numero 2/2023 on ajatuksia herättävä lukupaketti, joka sisältää neljä tutkimusartikkelia. Artikkeleita yhdistävät teemat ovat haavoittuvuus ja toimijuus. Maritta Törrönen, Susanna Kalliola ja Sari-Anne Paaso käsittelevät tutkimuksessaan alle 12-vuotiaiden lasten käsityksiä lastensuojelun kuulemisprosessista. Tutkimuksen mukaan työntekijöiden

on tärkeä kuulla lasta, jotta he olisivat tietoisia lapsen elämäntilanteesta ja hänen arjen sujumisesta. Heta Kemppainen, Tanja Simola ja Tanja Koivula tarkastelevat artikkelissaan lapsen lähisuhdeväkivaltakokemuksia ja lapsen toimijuutta instituutio-naalisessa vuorovaikutuksessa. Tulokset osoittavat, että tunnistamalla ja edistämällä lapsen kerronnallisen toimijuuden tilaa, lähisuhdeväkivaltakokemusten kerronnassa voidaan mahdollistaa lapsen yksilöllinen kuuleminen ja toimijuuden toteuttaminen. Riitta Granfeltin ja Hanna Kiurun tutkimuksessa käsitellään psykososiaalisen käsitettä haavoittavien elämänkulkujen kehyksessä. Tutkimus saa pohtimaan asiakkaan ja työntekijän välisen vuorovaikutussuhteen tärkeyttä ja erityisesti sitä, miten työntekijä tavoittaa asiakkaan omille kokemuksilleen antamat merkitykset. Jiri Nieminen nostaa artikkelissaan tarkasteluun maskuliinisen pääoman hyvässä ja pahassa sekä myös sosiaalityön tutkimuksessa. Artikkelin kannustaa sosiaalityön tutkimusta ja käytäntöä syvällisempään analyysiin maskuliinisuudesta erityisesti yhteiskuntaluokan näkökulmasta. Tutkimusartikkeleiden lisäksi mukana on yhteensä kuusi mielenkiintoista puheenvuoroa ja kirja-arviota.

Mukavia lukuhetkiä uuden Januksen parissa toivottavat,

Kirsi Günther ja Milla Salin

KIRJALLISUUS

- Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2020–2025. Vastuullisen tieteen julkaisusarja 1:2020. Helsinki: Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. <https://doi.org/10.23847/isbn.9789525995237>
- Elomäki, Anna & Ylöstalo, Hanna (2022) Näkökulmia hoivan poliittiseen talouteen. Poliittinen talous 10 (1), 1–7. <https://doi.org/10.51810/pt.121368>
- Jakonen, Mikko (2017) Vastatieto. Tulevaisuuden asiantuntijuutta etsimässä. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 1/2017. Eduskunta.
- Jokinen, Eeva (2010) Kodin, työn ja talouden uusi järjestys. Janus 18 (1), 48–60.